

РОЛЬ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ У ДЕРЖАВНОМУ БЮДЖЕТІ УКРАЇНИ

*Товстенко М. Ю., здобувач вищої освіти групи Ф 4/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Досліджено сутність й головна роль у створенні фінансових ресурсів держави через непрямі податки у цілому та ПДВ.

Ключові слова: державний бюджет, податок на додану вартість, непрямі податки, фінансові ресурси держави.

Головним джерелом фінансових ресурсів держави і важливим елементом ринкових відносин на сучасному етапі розвитку економіки України є податкові надходження. За допомогою податків здійснюється розподіл і перерозподіл доходів між різними соціальними групами населення, а також реалізується вплив на рівень цін.

При формуванні бюджетних надходжень держави значні доходи серед непрямих податків приносить податок на додану вартість, однак при справлянні ПДВ в Україні виникає чимало суперечностей та проблем.

ПДВ є непрямим податком, що включають у ціну товару. Його сплачують споживачі (юридичні та фізичні особи), які купують товари, роботи, послуги, а перераховують цей податок до бюджету юридичні особи та фізичні особи – підприємці, які здійснюють реалізацію продукції на території України або імпортують товари для їх споживання на територію України. Об'єктом оподаткування є операції з реалізації продукції в Україні, експорту продукції (товарів, робіт, послуг) та її імпорту [1].

У праці «Економікс» К. Макконнелл та С. Брю визначили, що «додана вартість – це вартість проданого фірмою продукту мінус вартість сировини та матеріалів, придбаних і використаних фірмою для його виробництва, а також дорівнює виручці, що включає в себе еквівалент заробітної плати, орендної плати, процента та прибутку» [2, с.154].

Варто відмітити, що ПДВ має як свої переваги, так і недоліки для податкової системи України (табл. 1).

Таблиця 1 Переваги і недоліки податку на додану вартість

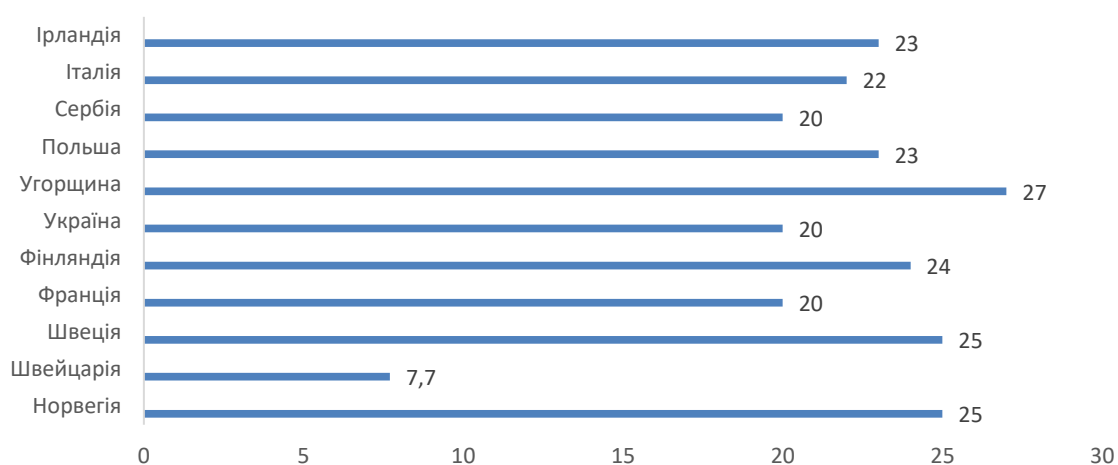
Переваги	Недоліки
Виступає чинником, регулюючим розмір ціни	Є чинником, що стримує розвиток виробництва
Є постійним та стабільним доходом держави	Є чинником, що стимулює інфляцію
Відрізняється простотою стягування	Соціально несправедливий податок, оскільки він не залежить від платоспроможності платника
Має механізм взаємної перевірки платниками податкових зобов'язань	Шахрайства, пов'язані з тіньовою економікою та корупційними схемами отримання відшкодування з бюджету

Джерело: узагальнено автором на підставі [3]

Зокрема, однією з переваг ПДВ є те, що зазначений податок має високу фіскальну ефективність, займає левову частку у податкових надходженнях до Державного бюджету України.

Фіскальна особливість ПДВ характеризується тим, що широка база оподаткування спростовує вплив кон'юнктурних коливань цін на ресурси, що відрізняє ПДВ від інших податків достатньо стабільною частиною доходу бюджету. Разом з тим, процес адміністрування ПДВ на сучасному етапі викликає велику кількість проблем та суперечностей.

Окремі дослідники звертають увагу на досить високу ставку ПДВ та навіть виокремлюють це як проблему оподаткування податком на додану вартість. Дослідження розміру ставок з ПДВ показало, що у порівнянні з окремими розвиненими країнами в Україні ставка ПДВ є невисокою (рис. 1).

Рисунок 2 – Ставка ПДВ у різних країнах світу, %

Джерело: узагальнено автором

В останні роки в Україні докладалося чимало зусиль для створення та вдосконалення податкової системи, перетворення податків на дієві важелі економічної політики. При цьому стратегічною метою є створення в Україні стабільної податкової системи, яка б забезпечила достатній обсяг надходжень платежів до бюджетів усіх рівнів, ефективне функціонування економіки держави, справедливий підхід до оподаткування всіх категорій платників податків, а також створення умов для подальшої інтеграції України у світове співтовариство [4, С.38].

Таким чином, непрямі податки в цілому та ПДВ зокрема відіграють важливу роль у створенні фінансових ресурсів держави. Вивчення ролі ПДВ як джерела наповнення державного бюджету дало змогу підтвердити його визначальну роль і фіскальне значення.

Література:

1. Оксенюк О. І. Роль податку на додану вартість у формуванні доходів державного бюджету України. *Інноваційна економіка*. 2013. № 1. С. 253-258.
2. Макконнелл Кемпбелл Р. , Стенлі Л. Брю Аналітична економія. Принципи, проблеми і політика; пер. с англ. Л. Просвіта, 1997. Ч.1: Макроекономіка. 1997. 672 с.
3. Полторак А., Мирон А. Оптимізація сплати ПДВ через механізм податкового планування на підприємствах. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Економічні науки*. 2016. № 1. С. 135-138.
4. Редько І. А., Соболев В. О., Грицак О. В. Удосконалення ПДВ в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду. *Фінанси України*. 2015. № 9 С. 11-15.
5. Atamanyuk I., Kondratenko Y., Shebanin V., Sirenko N., Poltorak A., Baryshevska I., Atamaniuk V. Forecasting of Cereal Crop Harvest on the Basis of an Extrapolation Canonical Model of a Vector Random Sequence. *CEUR Workshop Proceedings*. 2019. Vol. II. pp. 302-315.

Annotation

The essence and the main role in the creation of financial resources of the state through indirect taxes in general and VAT are investigated.

Key words: *state budget, value added tax, indirect taxes, financial resources of the state.*

**Науковий керівник – Полторак А. С.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**